

Money 2

Iskra Mandic

Cilj prezentacije

Vaš mozak je svakodnevno bombardovan informacijama.
Danas ne želim da vam prenesem još jedan set znanja.

Moj cilj je suprotan – da prenosa bude što manje, a introspekcije što više.

Zato ćemo zajedno zaviriti u ono što već postoji u vašoj glavi:
u **postojeće stavove, narative i unutrašnje dileme** o novcu, uspjehu, moći i korupciji.

Purpose of the presentation

Your brain is bombarded with information every single day.
Today, I don't want to give you *more* knowledge.

My goal is the opposite — to minimize information transfer and maximize introspection.

That's why we'll take a look inside what's already in your mind:
your **existing beliefs, narratives, and inner conflicts** about money, success, power, and corruption.

UVOD ZA PREZENTACIJU – PART TWO

Hvala vam što ste i dalje ovdje —
jer ako je prva polovina ove prezentacije bila o tome **šta stereotipi govore o ljudima**,
onda je ova druga polovina o tome **šta stereotipi govore o nama**.

O nama koji ih koristimo.
O sistemima koji ih hrane.
I o tome šta se sve **izgubi** kad umjesto da gledamo čovjeka — gledamo njegovu klasu, pol, glas, pasoš ili stanje računa.

Danas neću samo rušiti stereotipe.
Pitaću:
Ko ima pravo da bude kompleksan?
Ko smije da pogriješi a da ga i dalje vidimo kao ljudsko biće?

I — najvažnije —
Šta se dešava kada odbijemo da gledamo kroz tuđe etikete — i počnemo gledati dublje?

SLIDE FOR PRESENTATION – PART TWO

Thank you for still being here —
because if the first half of this presentation was about **what stereotypes say about people**,
then this second half is about **what stereotypes say about us**.

About *us* who use them.
About the systems that feed them.
And about everything we **lose** when we look at someone's class, gender, accent, passport, or bank account — instead of looking at the person.

Today, I won't just be breaking down stereotypes.
I'll be asking:
Who gets to be complex?
Who's allowed to make mistakes and still be seen as human?

And — most importantly —
What happens when we refuse to look through someone else's labels, and start looking deeper?

Šta smo prošlom prezentacijom razotkrili?

- Da **stereotipi** nisu slučajni komentari, već **mehanizmi kontrole**.
- Da se pojedinci ne osuđuju zbog svojih postupaka, već zbog **društvenog mjesta iz kojeg dolaze**.
- Da **bogatstvo, siromaštvo, moć i emocije** ne znače isto za sve već zavisi ko ih nosi.

Šta stereotipi rade?

- Oni ne **opisuju stvarnost**, oni **organizuju hijerarhiju ljudskosti**.
- Oni govore **ko smije da griješi, ko smije da osjeća, ko smije da uspije** — a da ne bude automatski osuđen.
- Oni ne funkcionišu nasumično — već **uvijek u korist onih koji već imaju moć**.

Zašto ovo radimo?

Da bismo prestali gledati ljude kroz ono što im je sistem zalijepio — i počeli ih gledati kroz ono što stvarno jesu.

Fragmentisano društvo ne može da obezbijedi jednake šanse

Nema jednakih šansi tamo gdje se ljudska vrijednost filtrira kroz poreklo, pristup i percepciju.

Neki moraju da budu savršeni da bi im se oprostilo postojanje.

Drugi mogu da griješe cijeli život, i da im se i dalje vjeruje.

Kad je društvo fragmentisano, šanse nisu jednake — one su uslovljene.

Fragmentacija ne stvara razlike — ona ih legalizuje.

Društvo koje ne filtrira vrijednost kroz klasu

Zajednica ne puca od buke — već od tišine između njenih dijelova.

Ne raspada se zbog konflikta — već zbog uvjerenja da neki ljudi vrijede manje, osjećaju plitko, pate preglasno.

Kad se empatija dodjeljuje po socijalnom statusu, a ljudskost po CV-u —

zajednica više ne postoji. Samo sistem koji se pravi da je zajednica.

U toj zajednici, moć ne ide prema gore — već u krug.

Tišina štiti sistem

Dok je novac tabu, pravda je misaona imenica.

Društvo koje ne umije da razgovara o novcu, ne živi u jednakosti — već u dogovorenoj laži.

Ta tišina nije slučajna. Ona je pažljivo izgrađena.

Sramota da se govori o imanju i neimanju nije osjećaj — to je program.

Jer onaj ko se stidi da postavi pitanje, nikada neće tražiti odgovor.

A sistem bez pitanja ostaje netaknut, bez ijedne ogrebotine, makar bio ogoljen do srži.

Opšte nezadovoljstvo ne mijenja poredak.

Promjena počinje tek kada ljudi prestanu da čute o stvarima koje ih oblikuju svakog dana — a novac je prva među njima.

Zato se ćutanje njeguje. Zato sramota postaje obrazac ponašanja.

Poredak koji ne smiješ da imenuješ — ne prestaje da postoji. On se učvršćuje.

Priča 1

Kao dijete mislio je da niko ko spava mirno ne može biti siromašan.

Kao mladić, počeo je da sumnja — ti koji su ćutali s dostojanstvom nisu stigli daleko.

Kao čovjek u godinama, naučio je da se istina mora prilagođavati ako želiš da preživiš među onima koji je ne traže.

Priča 1

Zlato je stiglo bez buke — bez svjetlosti, bez obećanja — samo kao mogućnost da nikada više ne bude mali pred tuđim pogledom.

Uzeo ga je, i ništa se spolja nije promijenilo, osim što su mu ruke odjednom bile previše tihe, a oči previše prazne.

Savjest nije nestala — samo je prestala da ga traži, kao majka koja zna da se dijete više ne vraća kući.

I tako je živio: bogat, pristojan, prihvaćen — i nepovratno isključen iz vlastite duše.

Priča 2

Radio je po zakonu, po vjeri, po srcu — i gledao kako svijet oko njega od toga raste samo u preziru.

Nosio je poštenje kao bolest koju niko nije htio da dotakne — čist, ali van svakog toka, svakog uspjeha, svakog sjaja.

Njegova žena je otišla s onim što je imao više — ne morala, ne duha, već novca, i nije se osvrkala, jer svijet joj nije tražio objašnjenje.

Priča 2

Sin je gledao oca kako ruča tiho, a jede stid, i znao je — da će gaziti sve redom samo da ne završi kao on: ispravan, ali suvišan.

I tako se poštenje nije prekinulo jednim činom, nego generacijom — i niko ga više nije spominjao, osim tišine koja je ostala za stolom.

Aktivnost

Čovjek iz priče 1 je sin čovjeka iz priče 2.

Grupna diskusija.

Pitanja za grupnu diskusiju:

Na kojeg lika sada gledate drugačije — i zašto?

Postoji li neki trenutak kada ste opravdali postupak koji ranije ne biste?

Da li vam je lakše razumjeti onog koji je prodao savjest — ili onog koji je ostao bez svega?

Na čijem mjestu ne biste mogli da izdržite?

Ko je, po vama, izgubio više — onaj koji je ćutao, ili onaj koji je odustao od sebe?

Da li je izbor bio slobodan — ili sistemski usmjeren?

Šta mislite: da li poštenje vrijedi ako ga niko ne primijeti?

Koga biste vi odgovajali da budete: oca, sina — ili nešto treće?

Trenutni sistem ne funkcionise.

Kako izgleda društvo koje poništava tu logiku?

U takvoj strukturi, identitet ne osnažuje subjekt.
On ga uslovljava.

Što je pozicija na društvenoj margini stabilnija, to
je slika o ličnosti uprošćenija.

Fragmentacija ne briše ljude — ona briše nijanse
u kojima oni postoje.

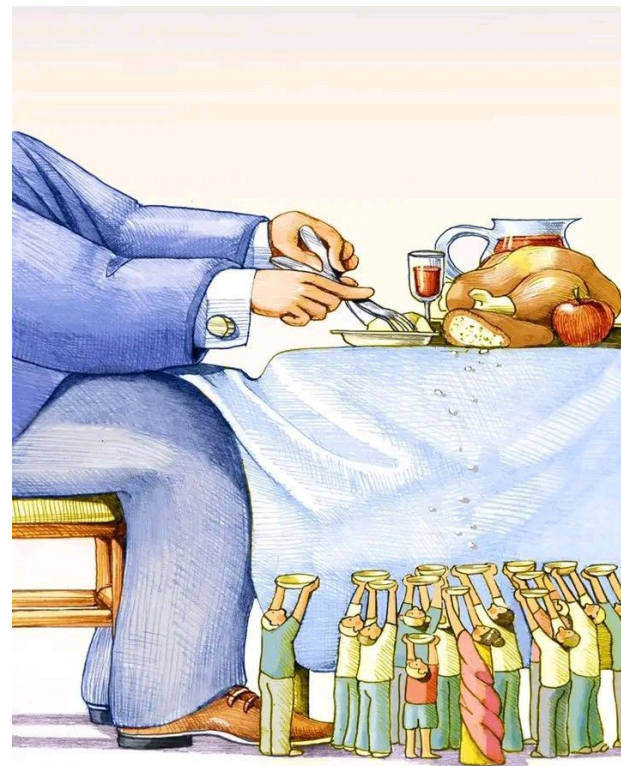
Struktura zajednice koja ne funkcioniše kroz klasne predrasude

To je zajednica u kojoj se moć ne akumulira, već raspoređuje — ne zato što je to politički korektno, već zato što je to jedini održivi način da svi opstanu.

To je prostor gdje znanje nije zatvoreno iza jezika privilegovanih, već dostupno onima koji nikad nisu imali pristup. Gdje je slušanje jednako važno kao i govor.

U toj zajednici, odluke ne donose najglasniji, nego oni koji umeju da čuju tišinu — da osjete šta nije izrečeno jer nije bilo dozvoljeno.

Greške se ne kažnjavaju šutnjom i diskreditacijom, već se popravljaju zajedno, kroz odgovornost koja je kolektivna, a ne paternalistička.

**Jer prava zajednica nije napravljena da
potvrđuje postojeću moć, nego da je
razgrađuje i podijeli.**

Aktivnost - Utopia

Utopia - imaginarno mjesto u kojem je sve savršeno.

Instrukcija za publiku:

Zamislite da imate zadatak da dizajnirate vaše savršeno društvo od nule.

Nema pravila osim jednog: mora biti pravednije od ovoga koje sada imamo.

Ekonomski sloj

- Postoji li novac?
- Ako ne, kako se razmjenjuju rad, vrijeme i resursi?
- Šta ne može da se kupi — ni pod kojim uslovima?

Sloj moći i odlučivanja

Šta daje legitimitet glasu: iskustvo, znanje, etika, brojnost – ili nešto drugo?

- Da li svi imaju pravo na riječ – i da li svi znaju da je koriste?

Nejednakost

- Ako neko ima više — po čemu je to “više” definisano?
- Kako izgleda nejednakost koja nije nasilna? Postoji li takva?

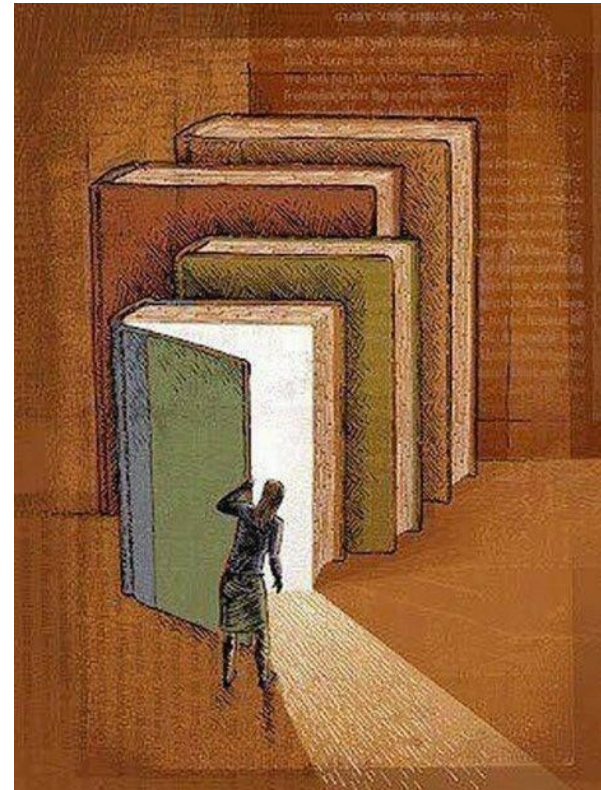
Greška i oprostaj

- Kako društvo reaguje na grešku — kao na slabost, kao na opasnost, ili kao na ljudsku konstantu?
- Da li oprostaj postoji kao institucija — ili kao privilegija?

Obrazovanje i znanje

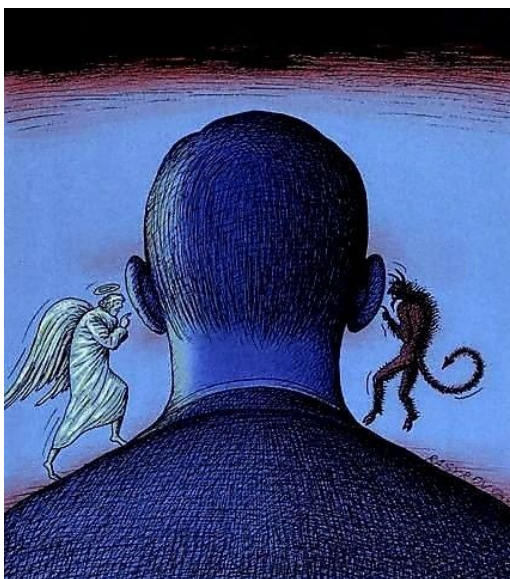
- Kako se znanje dijeli?
- Da li svi uče isto, ili biraju put?
- Ko odlučuje šta je „vrijedno znanja“?

Vrijednosti

- Koje vrijednosti su temelj društva?
- Da li su poštovanje i uspjeh vezani za bogatstvo — ili za nešto drugo?
- Kako se vrednuje rad koji ne donosi profit (briga, umjetnost, odgoj)?

Ko bi u tom društvu vi bili — i da li biste imali više, ili manje moći nego danas?

Hvala na pažnji.

-Iskra Mandić